

การกำหนดเหตุฉกรรจ์สำหรับความผิดต่อชีวิตและร่างกาย ที่กระทำต่อบุคลากรทางการแพทย์

SPECIFYING AGGRAVATING CIRCUMSTANCES OF OFFENCES AGAINST LIFE AND BODY COMMITTED TO MEDICAL PERSONNEL

จักรภัทร ขำสำอางค์*

Jukkapat Kamsam-ang*

อัจฉริยา ชูตินันท์**

Achariya Chutinun**

* นักศึกษาหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ปริดี พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
ทนายความ, บริษัท กฎหมายอภิบุญ จำกัด

* LL.M. Student, Pridi Banomyong Faculty of Law, Dhurakij Punt University,
Lawyer, Apiboon Law co., Ltd.
e-mail: Jukkapat.lawyer@gmail.com

** รองศาสตราจารย์, คณะนิติศาสตร์ปริดีพนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

** Assist. Prof. Pridi Banomyong Faculty of Law, Dhurakij Pundit University

** e-mail: Achariya_amp@hotmail.com

บทคัดย่อ

สารนิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเป็นมา แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการกำหนดเหตุฉกรรจ์สำหรับการกระทำความผิดต่อบุคลากรทางการแพทย์ เพื่อศึกษากฎหมายเกี่ยวกับการกำหนดเหตุฉกรรจ์สำหรับการกระทำความผิดต่อบุคลากรทางการแพทย์ของต่างประเทศและประเทศไทย เพื่อศึกษาปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการกำหนดเหตุฉกรรจ์สำหรับการกระทำความผิดต่อบุคลากรทางการแพทย์ เพื่อให้ได้ข้อสรุปและข้อเสนอแนะในการแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการกำหนดเหตุฉกรรจ์สำหรับการกระทำความผิดต่อบุคลากรทางการแพทย์ของประเทศไทยให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ผลการศึกษาพบว่า ควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 289 โดยกำหนดให้การฆ่าบุคลากรทางการแพทย์ ซึ่งได้ปฏิบัติหน้าที่หรือเพราะเหตุที่ได้ปฏิบัติหน้าที่ทางการแพทย์ เป็นเหตุฉกรรจ์ที่ทำให้ผู้กระทำความผิดฐานฆ่าผู้อื่น ตามมาตรา 288 และความผิดฐานทำร้ายผู้อื่น ตามมาตรา 295 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ต้องระวางโทษหนักขึ้น และเพิ่มเติมมาตรา 289 ให้นิยามความหมายของบุคลากรทางการแพทย์ หมายถึง (1) แพทย์วิชาชีพ พยาบาลวิชาชีพ ผู้ช่วยพยาบาล และเจ้าหน้าที่ทางการแพทย์อื่นซึ่งได้ปฏิบัติหน้าที่การแพทย์ฉุกเฉินในสถานพยาบาลทุกประเภท (2) แพทย์วิชาชีพ พยาบาลวิชาชีพ เจ้าหน้าที่ทางการแพทย์ และเจ้าหน้าที่อื่นซึ่งประจำรพยบาลของสถานพยาบาลซึ่งปฏิบัติการแพทย์ฉุกเฉินนอกสถานพยาบาล หรือประจำรพยบาลร่วมปฏิบัติการฉุกเฉินขึ้นทะเบียน ทั้งนี้ เพื่อให้การคุ้มครองแก่บุคลากรทางการแพทย์เฉพาะที่ปฏิบัติงานการแพทย์ฉุกเฉินทั้งในสถานพยาบาลและนอกสถานพยาบาล และให้รวมถึงเจ้าหน้าที่ในสังกัดเอกชนใด ๆ ที่ร่วมปฏิบัติการการแพทย์ฉุกเฉินด้วย

คำสำคัญ: การกำหนดเหตุฉกรรจ์ การกระทำความผิด บุคลากรทางการแพทย์

Abstract

This independent study is intended to study the background, concepts, and theories concerning the specifying aggravating circumstances against the life and body to medical personnel, to survey the law on the specifying aggravating circumstances against the life and body to medical personnel between foreign countries and Thailand, and to examine legal issues relating to the specifying aggravating circumstances against the life and body to medical personnel. In order to obtain conclusions and recommendations for amendments to the law on the provision of gravity on offenses against medical personnel in Thailand to be more effective.

The result of the study found that there should be amended to the criminal code in section 289. By stipulating that the killing of medical personnel, who have performed medical duties or have a reason to perform, is the offense of murdering the other person under Section

288 and offenses of bodily harm under Section 295 of the Criminal Code. Besides, there must be a heavier penalty and the additional Section 289 by defining the definition of medical personnel as: (1) Medical Physicians, Registered Nurses, Nurse Assistants, and other Medical Personnel who have performed emergency medical duties in all types of hospitals (2) Medical Physicians, Registered Nurses, Medical Personnel, and other Medical Personnel who are stationed in hospital ambulances to perform emergency medical treatment outside a medical facility or attend emergency operations vehicles This is to provide protection to specific medical personnel who perform emergency medical work both in and outside the hospital and to include other privately owned personnel who participated in emergency medical operations.

Keywords: Specifying Aggravating Circumstances, Offense Against, Medical Personnel

1. บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

นับตั้งแต่สมัยโบราณ บุคลากรทางการแพทย์มักอยู่ในสถานะที่ได้รับความเคารพจากผู้อื่นในระดับสูง โดยเฉพาะจากผู้ป่วยและญาติของผู้ป่วย แต่เนื่องจากจำนวนบุคลากรทางการแพทย์ที่เพิ่มขึ้นและในปัจจุบันเห็นว่าการแพทย์เป็นเรื่องของการปฏิบัติงานในอาชีพเช่นเดียวกับบุคคลที่ปฏิบัติงานในอาชีพอื่น ๆ ความเคารพที่มีต่อบุคคลที่อยู่ในอาชีพดังกล่าวจึงลดลง ดังนั้น เมื่อเกิดความขัดแย้งทางความคิดระหว่างบุคลากรทางการแพทย์ในขณะการปฏิบัติหน้าที่กับผู้ป่วยหรือญาติ ก็อาจจะนำมาซึ่งการทำร้ายบุคลากรทางการแพทย์ในรูปแบบต่าง ๆ นับตั้งแต่การทำร้ายโดยทางวาจาด้วยการด่าทอ ไปจนถึงกระทำการทำร้ายร่างกายจนทำให้บาดเจ็บและเสียชีวิตได้ โดยเฉพาะในสถานการณ์ที่ตึงเครียดเช่นช่วงเวลาความเป็นความตายของผู้ป่วยที่ถูกนำตัวมาส่งโรงพยาบาลในภาวะฉุกเฉินทำให้ญาติอยู่ในสภาวะตึงเครียดระดับสูง เป็นต้น

ประเทศไทยเคยมีกรณีบุคลากรทางการแพทย์ถูกทำร้ายร่างกายเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะห้องฉุกเฉินของโรงพยาบาลในเวลากลางคืน ซึ่งมีผู้ป่วยจากการทะเลาะวิวาทหรือจากอุบัติเหตุถูกนำตัวส่งโรงพยาบาลเพื่อรักษาอาการบาดเจ็บอย่างเร่งด่วน เช่น กรณีกลุ่มวัยรุ่นที่ยกพวกทะเลาะวิวาทกัน จนเป็นเหตุให้วัยรุ่นรายหนึ่งถูกแทงที่ราวนมอาการสาหัส จึงถูกนำตัวส่งโรงพยาบาลวิภาวดีรักษารักษา และเสียชีวิต ขณะที่แพทย์และพยาบาลกำลังช่วยปั๊มหัวใจอยู่ในห้องฉุกเฉิน เมื่อกลุ่มวัยรุ่นซึ่งเป็นเพื่อนของผู้ป่วยทราบว่าผู้ป่วยเสียชีวิตแล้วจึงเกิดความไม่พอใจ และกล่าวหาว่าการเสียชีวิตของเพื่อนตนมีสาเหตุมาจากแพทย์และพยาบาลทำการช่วยชีวิตผู้ป่วยล่าช้า จึงบุกเข้าไปในห้องฉุกเฉินและทำร้ายร่างกายแพทย์หญิงและพยาบาลประจำห้องฉุกเฉินจนได้รับบาดเจ็บ จากนั้นได้ยกพวกไปทำร้ายร่างกายคู่อริที่ถูกนำตัวส่งโรงพยาบาลอีกแห่งหนึ่ง จนทำให้ทรัพย์สินที่เป็นอุปกรณ์ทางการแพทย์ของโรงพยาบาลทั้งสองแห่งได้รับความเสียหายหลายรายการ

โดยมีมูลค่าความเสียหายหลายล้านบาท¹ อีกกรณีหนึ่งเกิดขึ้นในโรงพยาบาลเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว ชายคนหนึ่งได้พารรยาที่ถูกตนเองทุบตีทำร้ายจนได้รับบาดเจ็บมารักษาที่โรงพยาบาล แต่เนื่องจาก บุรุษพยาบาลทำการชักประวัติผู้ป่วยนาน ชายคนดังกล่าวจึงเกิดความไม่พอใจและชักอาวุธปืนยิงบุรุษพยาบาล เสียชีวิตในขณะปฏิบัติหน้าที่² เหตุการณ์ทำนองเดียวกัน ไม่เพียงเกิดขึ้นกับบุคลากรทางการแพทย์ที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานพยาบาลเท่านั้น แม้แต่เจ้าหน้าที่ประจำรถฉุกเฉินก็อาจถูกทำร้ายได้เช่นเดียวกัน เช่น ที่จังหวัด พะเยา มีคนกลุ่มหนึ่งได้ใช้หินปาเข้าใส่รถฉุกเฉินของโรงพยาบาลแห่งหนึ่งขณะนำตัวผู้ป่วยส่งโรงพยาบาล จนกระจกข้างได้รับความเสียหาย³

สถานพยาบาลเป็นสถานที่น่าจะมีความปลอดภัยมากที่สุด และไม่ควรมีเหตุความรุนแรงเกิดขึ้น แม้แต่กฎหมายระหว่างประเทศยังห้ามมิให้ใช้สถานพยาบาลเป็นเป้าหมายของการสู้รบ⁴ แต่เหตุการณ์ในลักษณะ ดังกล่าวยังคงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง แสดงให้เห็นว่า บทกฎหมายที่มีผลบังคับใช้อยู่ในปัจจุบันยังไม่สามารถระงับ ยับยั้งการกระทำความผิด และใช้คุ้มครองบุคลากรทางการแพทย์ให้มีความปลอดภัยได้ จึงสมควรมีบท กฎหมายที่เหมาะสม เพื่อเป็นการข่มขู่หรือปราบปราม มิให้ผู้กระทำความผิดกล้ากระทำการในลักษณะดังกล่าว ขึ้น ผู้เขียนจึงสนใจที่จะทำการศึกษา การกำหนดเหตุฉกรรจ์สำหรับความผิดต่อชีวิตและร่างกายที่กระทำต่อ บุคลากรทางการแพทย์ จึงเป็นที่มาของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเป็นมา แนวคิด ทฤษฎีและกฎหมายเกี่ยวกับการกำหนดเหตุ ฉกรรจ์สำหรับความผิดต่อชีวิตและร่างกายที่กระทำต่อบุคลากรทางการแพทย์ เพื่อศึกษาปัญหากฎหมาย เกี่ยวกับการกำหนดเหตุฉกรรจ์สำหรับความผิดต่อชีวิตและร่างกายที่กระทำต่อบุคลากรทางการแพทย์ ทำให้ บุคลากรทางการแพทย์ไม่ได้รับการคุ้มครองจากการถูกทำร้ายอย่างเพียงพอ เพื่อศึกษาการกำหนดเหตุฉกรรจ์ สำหรับความผิดต่อชีวิตและร่างกายที่กระทำต่อบุคลากรทางการแพทย์ตามกฎหมายของต่างประเทศ และเพื่อ หาแนวทางในการแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการกำหนดเหตุฉกรรจ์สำหรับความผิดต่อชีวิตและร่างกายที่กระทำต่อ บุคลากรทางการแพทย์ เพื่อให้บุคลากรทางการแพทย์ได้รับการคุ้มครองจากการถูกทำร้ายมากยิ่งขึ้น

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การวิจัยครั้งนี้ ได้รับประโยชน์จากการศึกษา คือ ทำให้ทราบความเป็นมา แนวคิด ทฤษฎีและกฎหมาย เกี่ยวกับการกำหนดเหตุฉกรรจ์สำหรับความผิดต่อชีวิตและร่างกายที่กระทำต่อบุคลากรทางการแพทย์

¹ สำนักข่าวพีพีทีวี, “เปิดภาพพยานที่ แกร่งใจสุดห้าม บุกห้องฉุกเฉินต้อย “พญ.-พยาบาล รพ.วิภาวดี”, สืบค้นเมื่อวันที่ 2 มกราคม 2565, จาก <https://www.pptvhd36.com/news/ประเด็นร้อน/129781>.

² ผู้จัดการออนไลน์, “มือฆ่า 5 ศพ รับยิงแค่บุรุษพยาบาล ส่วนอีก 4 ศพ โอเค เพื่อนเขมรเป็นคนยิง,” สืบค้นเมื่อวันที่ 2 มกราคม 2565, จาก <https://mgronline.com/local/detail/9550000026259>.

³ ผู้จัดการออนไลน์, “มือดีปาหินใส่รถพยาบาล จนท.ตัดพ้อ คนเสื่อมได้ถึงเพียงนี้หรือ เปรียบโจรยังไม่ทำร้ายแพทย์,” สืบค้น เมื่อวันที่ 2 มกราคม 2565, จาก <https://mgronline.com/online/section/detail/9630000074660>.

⁴ เสาวนีย์ แก้วจุลกาญจน์, “หลักกฎหมายระหว่างประเทศกับการห้ามใช้ “โรงพยาบาล” เป็นเป้าหมายการสู้รบ,” สืบค้นเมื่อ วันที่ 2 มกราคม 2565, จาก <https://mgronline.com/south/detail/9590000029780>.

ทำให้ทราบปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการกำหนดเหตุการณ์สำหรับความผิดต่อชีวิตและร่างกายที่กระทำต่อบุคลากรทางการแพทย์ ทำให้บุคลากรทางการแพทย์ไม่ได้รับการคุ้มครองจากการถูกทำร้ายอย่างเพียงพอ ทำให้ทราบการกำหนดเหตุการณ์สำหรับความผิดต่อชีวิตและร่างกายที่กระทำต่อบุคลากรทางการแพทย์ตามกฎหมายของต่างประเทศ และทำให้ทราบแนวทางในการแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการกำหนด เหตุการณ์สำหรับความผิดต่อชีวิตและร่างกายที่กระทำต่อบุคลากรทางการแพทย์ เพื่อให้บุคลากรทางการแพทย์ได้รับการคุ้มครองจากการถูกทำร้ายมากยิ่งขึ้น

2. ความหมาย แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการกำหนดเหตุการณ์สำหรับความผิดต่อชีวิตและร่างกายที่กระทำต่อบุคลากรทางการแพทย์

2.1 ความหมายของบุคลากรทางการแพทย์

บุคลากรทางการแพทย์ หมายถึง ผู้ประกอบวิชาชีพทางการแพทย์ที่มีคุณสมบัติตามกฎหมายพยาบาล ที่ผ่านการรับรองและขึ้นทะเบียนทันตแพทย์ และผู้ปฐมพยาบาล⁵

มหาวิทยาลัยมหิดลได้ให้ความหมายของบุคลากรทางการแพทย์หมายถึง ผู้ประกอบวิชาชีพแพทย์ ได้แก่ แพทย์ ทันตแพทย์ เภสัชกร พยาบาล เทคนิคการแพทย์ กายภาพบำบัด แพทย์แผนไทย นักสาธารณสุขชุมชน รวมทั้งผู้ที่มีหน้าที่ในการดูแลรักษาผู้ป่วยในด้านอื่น ๆ ⁶

สำนักงานสถิติแห่งชาติ ให้ความหมายของบุคลากรของโรงพยาบาล/สถานพยาบาล หมายถึง เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลและสถานพยาบาลทั้งเต็มเวลาและบางเวลา โดยจำแนกเป็น 4 ประเภทได้แก่⁷ (1) เจ้าหน้าที่ระดับบริหาร หมายถึง เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการบริหาร โรงพยาบาลและสถานพยาบาลในระดับสูง และระดับรองลงมา ได้แก่ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ และผู้ช่วยผู้อำนวยการ หัวหน้าฝ่าย หัวหน้าแผนก หัวหน้าตึก และผู้ตรวจการ (2) เจ้าหน้าที่รักษาพยาบาล ได้แก่ แพทย์ ทันตแพทย์ พยาบาล จำแนกเป็นพยาบาลวิชาชีพ และพยาบาลเทคนิค ผู้ช่วยพยาบาล พนักงานผู้ช่วยเหลือพยาบาล ผดุงครรภ์ พนักงานพยาบาลอื่น ๆ หมายถึง เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับการรักษาพยาบาล นอกเหนือจากที่ระบุไว้แล้ว เช่น พนักงานเวรเปล พนักงานพยาบาลประจำแผนก เป็นต้น (3) เจ้าหน้าที่บริการทางการแพทย์ หมายถึง เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านการให้บริการทางการแพทย์อื่น ๆ นอกเหนือจากการให้การตรวจรักษาโรคโดยตรง เช่น เจ้าหน้าที่เอ็กซเรย์ นักกายภาพบำบัด นักเทคนิค การแพทย์เภสัชกร โภชนากร และเจ้าหน้าที่ประจำในแผนกที่ให้บริการทางการแพทย์ เป็นต้น (4) เจ้าหน้าที่บริการโรงพยาบาล หมายถึง เจ้าหน้าที่ที่

⁵ Law Insider, “Non-Medical Personnel definition,” Retrieved February 2, 2022, from <https://www.lawinsider.com/dictionary/non-medical-personnel>

⁶ พลสิน ชรัตน์, “คดีทางการแพทย์,” สืบค้นเมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2565, จาก <https://www.tm.mahidol.ac.th/legal/sites/default/files/26.pdf> .

⁷ สำนักงานสถิติแห่งชาติ, “บุคลากรในโรงพยาบาล/สถานพยาบาล,” สืบค้นเมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2565, จาก <http://service.nso.go.th/nso/knowledge/knowledge09/hospital.pdf>.

ปฏิบัติงานซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับการรักษาพยาบาล หรืองานบริการทางการแพทย์เช่น เจ้าหน้าที่ฝ่ายการเงินและบัญชีเจ้าหน้าที่งานพัสดุ พนักงานจ่ายยา พนักงานขับรถ พนักงานทำความสะอาด เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย เป็นต้น

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการกำหนดเหตุฉกรรจ์สำหรับการกระทำความผิดต่อบุคลากรทางการแพทย์

แนวคิดเกี่ยวกับการกำหนดเหตุฉกรรจ์ไว้ในกฎหมาย “เหตุฉกรรจ์” คือ เหตุที่ทำให้ผู้กระทำความผิดได้รับโทษหนักขึ้น สูงขึ้น หรือเพิ่มขึ้น เนื่องจากมิใช่เป็นการกระทำความผิดอย่างธรรมดาหรือสามัญ แต่เป็นการกระทำความผิดที่มีความร้ายแรงมากยิ่งขึ้น ประกอบด้วยพฤติการณ์และข้อเท็จจริงต่าง ๆ หรือลักษณะที่ร้ายแรง ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของผู้กระทำว่าได้กระทำไปโดยไม่เลี้ยวเลี้ยวต่อสังคมหรือประโยชน์ส่วนรวม หรือกระทำไปโดยมีเจตนาร้ายแรงเป็นพิเศษ หรือกระทำไปโดยไม่คำนึงถึงความสงบสุขของสังคมส่วนรวม ซึ่งการกระทำความผิดนั้นได้มีอันตรายร้ายแรงเป็นพิเศษส่งผลต่อสังคมส่วนรวม และถ้าการกระทำใดกระทบต่อความรู้สึกของสังคมส่วนรวมมาก โทษสำหรับการกระทำความผิดนั้นก็จะสูงขึ้นตามไปด้วย เช่น มาตรา 335 ทวิ เป็นบทลงโทษในความผิดฐานลักทรัพย์ตามมาตรา 334 และมาตรา 289 เป็นบทลงโทษในความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนาตามมาตรา 288 เป็นต้น⁸ การกำหนดเหตุฉกรรจ์ตามแนวคิดของศาสตราจารย์ ดร. คณิต ญ นกร ได้แบ่งเหตุฉกรรจ์ออกเป็น 2 ลักษณะได้แก่ เหตุฉกรรจ์ที่เป็นจุดมุ่งหมายของอาชญากรรม และเหตุฉกรรจ์ที่เกี่ยวข้องกับลักษณะของการกระทำ⁹ โดยมีปัจจัยที่นำมากำหนดเหตุฉกรรจ์ได้แก่¹⁰ ความชั่วร้ายของจิตใจ ตัวผู้กระทำความผิด ตัวผู้ถูกกระทำหรือตัวทรัพย์สินที่ถูกกระทำ เหตุฉกรรจ์หรือจุดมุ่งหมายในการก่อให้เกิดการกระทำความผิด ลักษณะของการกระทำความผิด สถานที่ โอกาสในการกระทำความผิด ความถี่ของการกระทำความผิด

ส่วนแนวคิดเกี่ยวกับการกำหนดความผิดอาญา วัตถุประสงค์ประการหนึ่งของกฎหมายอาญาคือการลงโทษ (Punitive) กล่าวคือจะต้องมีการกระทำที่ก่อให้เกิดผลร้ายต่อตัวผู้กระทำความผิดซึ่งผลร้ายนั้น อาจเกิดขึ้นกับร่างกาย จิตใจ หรือทรัพย์สิน¹¹ ทั้งนี้เพื่อเป็นการทำให้ผู้กระทำความผิดเกิดความเกรงกลัว หลาบจำ หยุดการกระทำหรือพฤติกรรมที่ไม่สมควร

⁸ เสฏฐวุฒิ ต่างท้วม, “เหตุฉกรรจ์ในความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนาเนื่องจากความเกลียดชังทาง ศาสนา,” วารสารรัชต์ภาคย์, ปีที่ 14, ฉบับที่ 35 (กรกฎาคม-สิงหาคม 2565), น. 222.

⁹ คณิต ญ นกร, กฎหมายอาญา ภาคความผิด, พิมพ์ครั้งที่ 11 แก้ไขเพิ่มเติม, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2559), น. 51-52.

¹⁰ อัจฉรียา ชูตินันท์, การกำหนดเหตุฉกรรจ์เกี่ยวกับการกระทำที่ใช้วิธีการที่ร้ายแรงและเป็นอันตรายกว่าการทำร้ายร่างกายผู้อื่นกรณีธรรมดาให้ต้องระวางโทษหนักขึ้น, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2564), น. 15.

¹¹ อัจฉรียา ชูตินันท์, อาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา, พิมพ์ครั้งที่ 4. (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2563), น. 206.

2.3 แนวคิดในการกำหนดโทษทางอาญา

หลักเกณฑ์ในการกำหนดโทษอาญาในการตรากฎหมายที่คณะกรรมการพัฒนากฎหมายในสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเสนอแนะไว้มีดังต่อไปนี้¹²

(1) ตามหลักสากลการบัญญัติกฎหมายที่มีโทษทางอาญา มีข้อควรคำนึง เช่น ต้องเป็นความผิดที่มีผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนและเป็นความผิดที่เป็นอันตรายต่อสังคมหรือเป็นความผิดที่สังคมติเตียน เป็นต้น

(2) การเพิ่มอัตราโทษให้หนักขึ้นเพียงอย่างเดียว ไม่สามารถห้ามมิให้ประชาชนละเมิดกฎหมายได้แต่การมีกฎหมายที่ชัดเจนจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายได้เป็นอย่างดี

(3) มีข้อควรคำนึงในการกำหนดโทษทางอาญา เช่น ไม่ควรใช้การกำหนดโทษอาญา เพื่อเป็นเครื่องมือในการแก้แค้น ไม่ควรกำหนดโทษอาญา หากผลร้ายที่เกิดจากการลงโทษมีมากกว่าการกระทำความผิด ไม่ควรกำหนดโทษทางอาญากับการกระทำที่ประชาชนไม่เห็นด้วยหรือฝ่าฝืนต่อความรู้สึกของประชาชน ไม่ควรกำหนดโทษทางอาญาในความผิดที่ใช้บังคับไม่ได้ หรือสามารถใช้มาตรการอย่างอื่นแทนการลงโทษทางอาญาได้ เป็นต้น

3. การกำหนดเหตุการณ์สำหรับการกระทำความผิดต่อชีวิตและร่างกายที่กระทำต่อบุคลากรทางการแพทย์ตามกฎหมายไทย

การศึกษาเกี่ยวกับการกำหนดเหตุการณ์สำหรับการกระทำความผิดต่อชีวิตและร่างกายต่อบุคลากรทางการแพทย์ในครั้งนี้ มีกฎหมายไทยที่เกี่ยวข้องต่อไปนี้

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 77 ได้กำหนดหลักการสำคัญของการตรากฎหมายเอาไว้ว่า รัฐพึงมีกฎหมายเพียงเท่าที่จำเป็น หากกฎหมายใดที่หมดความจำเป็นหรือไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์หรือเป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพ ให้ยกเลิกหรือปรับปรุงแก้ไขให้สอดคล้องกับสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบัน เพื่อให้การตรากฎหมายที่มีโทษทางอาญาสอดคล้องและเป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฯ คณะกรรมการพัฒนากฎหมายในสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาจึงได้จัดทำข้อเสนอ หลักเกณฑ์การกำหนดโทษอาญาสำหรับกฎหมายที่จะตราขึ้นในอนาคตเพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติมาตรา 77 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ซึ่งมีสาระสำคัญ 3 ประการดังนี้¹³ (1) เป็นการกระทำที่กระทบต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนอย่างร้ายแรงและมีผลกระทบต่อส่วนรวม (2) เป็นกรณีที่ไม่สามารถใช้มาตรการอื่นใดเพื่อบังคับใช้กฎหมายอย่างได้ผลหรือมีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะทำให้ประชาชนปฏิบัติตามกฎหมายได้ และ (3) ความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียว

¹² อภิวัฒน์ สุดสาว, “การกำหนดโทษอาญาตามบทบัญญัติมาตรา 77 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย,” วารสารจลนนิติ (มีนาคม-เมษายน 2561) น. 110.

¹³ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, หลักเกณฑ์การกำหนดโทษอาญาในการตรากฎหมาย, น. 6.

หรือที่มีโทษจำคุกและเปรียบเทียบปรับทำให้คดีอาญาระงับได้ หากโดยสภาพแล้วไม่ใช้ความผิดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของ ประชาชนอย่างร้ายแรง สมควรใช้โทษปรับทางปกครองแทนหรือวิธีการอื่นแทนค่าปรับ

ประมวลกฎหมายอาญา

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 295 บัญญัติความผิดฐานทำร้ายผู้อื่น ไว้ความว่า ให้การทำร้ายผู้อื่นจนเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายและจิตใจของผู้อื่นนั้น เป็นความผิดฐานทำร้ายร่างกาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ขณะเดียวกัน มาตรา 196 ได้กำหนดเหตุเพิ่มโทษฐานทำร้ายร่างกายเอาไว้ว่า ถ้าความผิดนั้นมีลักษณะประการหนึ่งประการใด ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 289 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ขณะที่มาตรา 288 ได้บัญญัติความผิดฐานฆ่าคนตาย เป็นการกระทำในลักษณะโดยเจตนาให้ผู้อื่นถูกฆ่าถึงแก่ความตาย ต้องระวางโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่ 15-20 ปี และได้บัญญัติบทเพิ่มโทษเอาไว้ ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 289 ซึ่งเป็นบทเพิ่มโทษที่นำไปใช้กับความผิดฐานทำร้ายร่างกาย โดยอนุโลมตั้งผู้ศึกษาได้กล่าวไปแล้ว และหากบุคคลใดกระทำต่อบุคคลหรือกระทำการในลักษณะดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 289 ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต

เหตุเพิ่มโทษในความผิดฐานทำร้ายร่างกายตามมาตรา 196 และความผิดฐานฆ่าคนตายตามมาตรา 288 อันเป็นเหตุให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้นได้แก่ (1) การทำร้ายร่างกายบุพการี (2) การทำร้ายร่างกายเจ้าพนักงาน ซึ่งกระทำตามหน้าที่หรือเพราะเหตุที่จะกระทำ หรือได้กระทำตามหน้าที่ (3) ทำร้ายผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงาน ในการที่เจ้าพนักงานนั้นกระทำตามหน้าที่ หรือเพราะเหตุที่บุคคลนั้นจะช่วยหรือได้ช่วยเจ้าพนักงาน (4) ทำร้ายผู้อื่นโดยไตร่ตรองไว้ก่อน (5) ทำร้ายผู้อื่นโดยทรมานหรือโดยทารุณโหดร้าย (6) ทำร้ายผู้อื่นเพื่อเตรียมการ หรือเพื่อความสะดวกในการที่จะกระทำความผิดอย่างอื่น (7) ทำร้ายผู้อื่นเพื่อจะเอาหรือเอาไว้ซึ่งผลประโยชน์ อันเกิดแต่การที่ได้กระทำความผิดอื่น เพื่อปกปิดความผิดอื่น หรือเพื่อหลีกเลี่ยงให้พ้นอาญาในความผิดอื่นที่ได้กระทำไว้

บทบัญญัติดังกล่าวเป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกาย และหากผู้ที่ถูกกระทำ เป็นเจ้าหน้าที่ทางการแพทย์ในสังกัดของรัฐซึ่งถือเป็นการทำร้ายร่างกายเจ้าพนักงาน ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษหนักขึ้น ตามที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 296 ประกอบมาตรา 289 กล่าวคือ ผู้ใดกระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกาย ถ้าความผิดนั้นมีลักษณะประการหนึ่งประการใด (2) กระทำต่อเจ้าพนักงานซึ่งกระทำการตามหน้าที่ หรือเพราะเหตุที่จะกระทำหรือได้กระทำการตามหน้าที่ ผู้นั้นต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ แต่บทบัญญัตินี้ดังกล่าวมิได้ครอบคลุมการคุ้มครองถึงบุคลากรทางการแพทย์ ในโรงพยาบาลเอกชนหรือเจ้าหน้าที่มูลนิธิที่ทำหน้าที่ในการให้ความช่วยเหลือผู้บาดเจ็บส่งโรงพยาบาลด้วยแต่ประการใด ดังนั้น หากผู้กระทำความผิดทำร้ายบุคลากรทางการแพทย์ในโรงพยาบาลเอกชนหรือเจ้าหน้าที่มูลนิธิ ก็จะเป็นความผิดตามมาตรา 295 ฐานทำร้ายผู้อื่น ซึ่งต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับ

ไม่เกินสี่หมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับเท่านั้น ทำให้มีความแตกต่างกันในเรื่องการคุ้มครองทางกฎหมายทั้งที่การปฏิบัติหน้าที่ในการให้ความช่วยเหลือผู้ป่วนั้นไม่มีความแตกต่างกันไม่ว่าจะสังกัดหน่วยงานของรัฐหรือเอกชน

พระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. 2562

พระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. 2562 โดยมาตรา มาตรา 21 (8) บัญญัติหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการกำหนดโทษอาญาสำหรับการกระทำความผิดใดให้คำนึงถึงหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้ (ก) การกระทำความผิดต้องกระทบต่อความมั่นคงหรือความปลอดภัยของประเทศ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนอย่างร้ายแรง หรือมีผลกระทบต่อส่วนรวม (ข) เป็นกรณีที่ไม่สามารถใช้มาตรการอื่นใดเพื่อบังคับใช้กฎหมายอย่างได้ผลและมีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะให้ประชาชนปฏิบัติตามกฎหมายได้

4. การกำหนดเหตุการณ์สำหรับการกระทำความผิดต่อชีวิตและร่างกายที่กระทำต่อบุคลากรทางการแพทย์ตามกฎหมายต่างประเทศ

4.1 มลรัฐนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา

ประมวลกฎหมายอาญาของมลรัฐนิวยอร์ก มาตรา 120.00 ได้บัญญัติให้บุคคลกระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกายในระดับสาม เมื่อ (1) เจตนาทำร้ายร่างกายบุคคลอื่น ทำให้บุคคลนั้นหรือบุคคลที่สามได้รับอันตราย (2) การกระทำโดยประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับบาดเจ็บทางร่างกาย (3) การกระทำด้วยความประมาทเลินเล่อทำให้ผู้อื่นได้รับบาดเจ็บทางร่างกายโดยอาวุธร้ายแรงหรือเครื่องมืออันตราย การกระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกายระดับสามถือเป็นความผิดอาญาประเภท A ทั้งนี้ การกระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกายระดับสามมักเป็นรูปแบบของการทำร้ายร่างกายที่มีความรุนแรงน้อยที่สุดในบรรดาการทำร้ายร่างกายสามประเภท ได้แก่ ระดับที่หนึ่ง เป็นการกระทำโดยเจตนาที่จะสร้างความหวาดกลัวต่ออันตรายร้ายแรงต่อร่างกาย หรือจงใจให้เกิดความหวาดกลัวต่อการบาดเจ็บที่เกิดจากอาวุธร้ายแรง การทำร้ายร่างกายระดับสอง เป็นการสร้างความหวาดกลัวต่อการบาดเจ็บสาหัสทางร่างกายหรือจงใจสร้างความกลัวการบาดเจ็บด้วยอาวุธร้ายแรง และการกระทำความผิดระดับสาม เป็นการกระทำโดยประมาท เพราะกลัวการบาดเจ็บทางร่างกายอย่างรุนแรง หรือทำให้เกิดการบาดเจ็บจากการกระทำโดยประมาท จากการใช้อาวุธร้ายแรง การทำร้ายร่างกายในระดับสามมักเป็นรูปแบบของการทำร้ายที่มีความร้ายแรงน้อยที่สุด ซึ่งหมายความว่าจำเลยจะได้รับโทษขั้นต่ำสำหรับความผิดฐานทำร้ายร่างกาย และความผิดอาญาประเภท A โดยทั่วไปมีโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี และปรับไม่เกิน 1,000 เหรียญ

แต่เมื่อการทำร้ายร่างกายดังกล่าว ได้เข้าองค์ประกอบตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 120.05 ดังต่อไปนี้ การทำร้ายร่างกายนั้นผู้กระทำจะมีความผิดฐานทำร้ายร่างกายในระดับสอง ซึ่งมีความรุนแรงมากกว่าการกระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกายระดับสาม ได้แก่ (3) มีเจตนาป้องกันมิให้เจ้าหน้าที่ดังที่จะกล่าวต่อไปนี้ปฏิบัติหน้าที่โดยชอบด้วยกฎหมาย ได้แก่ เจ้าหน้าที่รักษาความสงบ (Peace Officer) เจ้าหน้าที่ตำรวจ (a police officer) พนักงานอัยการ (Prosecutor) ตามที่กำหนดไว้ในหมวด 31 มาตรา 1.20 แห่งกฎหมายวิธี

พิจารณาความอาญา พยาบาลวิชาชีพ (Registered Nurse) พยาบาลวิชาชีพที่ได้รับใบอนุญาต (licensed practical nurse) เจ้าหน้าที่สุขาภิบาลสาธารณสุข (Public Health Sanitarian) เจ้าหน้าที่สาธารณสุขของนิวยอร์กซิตี (New York City Public Health Sanitarian) ตัวแทนบังคับใช้กฎหมายสาธารณสุข (Sanitation Enforcement Agent) เจ้าหน้าที่สุขาภิบาลเมืองนิวยอร์ก (New York City Sanitation Worker) นักผจญเพลิง (Firefighter) รวมถึงนักดับเพลิงที่ทำหน้าที่เป็นแพทย์ (a Firefighter Acting as a Paramedic) หรือช่างเทคนิคการแพทย์ฉุกเฉิน (Emergency Medical Technician) ที่ทำการปฐมพยาบาลในการปฏิบัติหน้าที่ เช่นนักผจญเพลิง แพทย์ผู้ให้บริการการแพทย์ฉุกเฉิน (an emergency medical service paramedic) หรือเจ้าหน้าที่เทคนิคผู้ให้บริการการแพทย์ฉุกเฉิน (emergency medical service technician) หรือการแพทย์หรือบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องในแผนกฉุกเฉินของโรงพยาบาล หรือเจ้าหน้าที่ตำรวจศาล (a city marshal) เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยของโรงเรียนที่ได้รับการแต่งตั้งโดยมาตรา 208A แห่งกฎหมายเทศบาลทั่วไป เจ้าพนักงานบังคับใช้กฎหมายจราจร (a Traffic enforcement officer) เจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายจราจร (Traffic enforcement Agent) หรือเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานใด ๆ ที่อยู่ภายใต้กฎหมายบริการสาธารณะที่ดำเนินการบริการที่จำเป็น โดยรวมถึงความล้มเหลวในการควบคุมสัตว์ภายใต้ ภายใต้พฤติกรรมที่พิสูจน์ได้ว่าผู้กระทำความผิดเจตนาให้สัตว์ขัดขวางกิจกรรมที่ชอบด้วยกฎหมายของเจ้าหน้าที่ดังกล่าวข้างต้นด้วย

นอกจากนี้ มาตรา 3-C แห่งประมวลกฎหมายอาญาของมลรัฐนิวยอร์กได้บัญญัติเกี่ยวกับบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการแพทย์ที่ให้ความคุ้มครองตามมาตรานี้ อีกกลุ่มหนึ่งคือ การให้ความคุ้มครองแก่พนักงานที่ปฏิบัติหน้าที่ในการดูแลผู้ป่วยโดยตรง ซึ่งไม่ใช่พยาบาล โดยมีหน้าที่หลักในการจ้างงานคือ การดูแลผู้ป่วยโดยตรงแก่ผู้ป่วยอย่างน้อยหนึ่งรายในโรงพยาบาล สถานพยาบาล สถานพยาบาลในที่พักอาศัย โรงพยาบาลทั่วไป หน่วยงานของรัฐ รวมทั้งโรงพยาบาลโรคเรื้อรัง โรงพยาบาลด้านสูตินรีเวช แผนกผู้ป่วยนอก ศูนย์ฉุกเฉินหรือศูนย์ศัลยกรรมตามมาตรา 28 แห่งกฎหมายสาธารณสุข จากการปฏิบัติหน้าที่โดยชอบด้วยกฎหมายทำให้บุคคลดังกล่าวได้รับอันตรายทางกาย ทั้งนี้ การกระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกายระดับสองเป็นความผิดอาญาประเภท D หมายถึง มีโทษจำคุกไม่เกิน 7 ปี

ความผิดฐานฆาตกรรมตามประมวลกฎหมายอาญาของมลรัฐนิวยอร์ก มาตรา 125.20 ได้แบ่งประเภทของการกระทำความผิดออกเป็นหลายระดับได้แก่ การกระทำความผิดฐานฆาตกรรมในระดับแรก หมายถึงการกระทำในลักษณะดังต่อไปนี้ (1) การเจตนาให้บุคคลอื่นได้รับบาดเจ็บสาหัส เป็นเหตุให้บุคคลนั้นหรือบุคคลภายนอกถึงแก่ความตาย หรือ (2) เจตนาให้บุคคลอื่นถึงแก่ความตาย (3) การทำแท้งหญิงตั้งครรภ์ที่มีอายุครรภ์มากกว่า 24 สัปดาห์ และ (4) ผู้มีอายุตั้งแต่ 18 ปี ขึ้นไป และมีเจตนาทำร้ายร่างกายบุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 11 ปี ด้วยความประมาทเลินเล่อ จนเป็นเหตุให้บุคคลดังกล่าวถึงแก่ความตาย การกระทำดังกล่าวเป็นความผิดฐานฆาตกรรมระดับแรกและเป็นความผิดอาญาประเภท B ต้องระวางโทษจำคุกสูงสุด 25 ปี¹⁴

¹⁴ O'Connell Aronowitz, "Felonies vs. Misdemeanors in New York," Retrieved April 11, 2022, from <https://www.oalaw.com/blog/criminal-defense/felonies-vs-misdemeanors-in-new-york/>

ความผิดฐานฆาตกรรมตามมาตรา 125.26 ได้กำหนดให้ผู้กระทำความผิดต้องได้รับโทษรุนแรงขึ้น โดยบุคคลมีความผิดฐานฆาตกรรมร้ายแรง เมื่อ (1) มีเจตนาทำให้บุคคลอื่นถึงแก่ความตาย โดยผู้ตายเป็นผู้ที่ได้กำหนดไว้ในอนุวรรค (i) (ii) (ii-a) หรือ (iii) โดยการฆ่าเกิดขึ้นในระหว่างที่มีการปฏิบัติหน้าที่ราชการ และกรณีอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ (ii-a) เหลือที่ตั้งใจไว้เป็นนักดับเพลิง (Firefighter) ช่างเทคนิคการแพทย์ฉุกเฉิน (Emergency medical Technician) คนขับรถพยาบาล (Ambulance Driver) เจ้าหน้าที่การแพทย์ฉุกเฉิน (Paramedic) แพทย์ (Physician) หรือพยาบาลวิชาชีพ (Registered Nurse) ที่เกี่ยวข้องกับทีม เผชิญเหตุครั้งแรก หรือบุคคลอื่นใดที่อยู่ในขณะปฏิบัติหน้าที่ราชการ ดำเนินกิจกรรมรับมือกับเหตุฉุกเฉิน และได้ดำเนินการดังกล่าวขณะฉุกเฉิน โดยจำเลยรู้หรือมีเหตุผลอันควรรู้ว่า เหลือเป็นนักผจญเพลิง ช่างเทคนิคการแพทย์ฉุกเฉิน คนขับรถพยาบาล เจ้าหน้าที่การแพทย์ฉุกเฉิน แพทย์ หรือพยาบาลวิชาชีพ การฆาตกรรมที่ร้ายแรงเป็นความผิดอาญาระดับ A1 ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต¹⁵

เห็นได้ว่า การบัญญัติกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา ได้ให้การคุ้มครองแก่บุคลากรทางการแพทย์ที่กำลังปฏิบัติหน้าที่ในภาวะฉุกเฉินเช่นเดียวกับการคุ้มครองเจ้าหน้าที่อื่น เช่น เจ้าหน้าที่ตำรวจ นักดับเพลิง โดยมีได้คำนึงว่าบุคลากรทางการแพทย์ดังกล่าวได้ปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐหรือของเอกชน แต่พิจารณาว่าบุคลากรทางการแพทย์มีความเสี่ยงในขณะปฏิบัติหน้าที่ที่จะประสบกับปัญหาการใช้ความรุนแรงไม่ว่าจะมาจากบุคคลใด ๆ หรือมาจากผู้ป่วยและญาติ

4.2 สาธารณรัฐอินเดีย

เมื่อทำการศึกษาบทกฎหมายของอินเดียพบว่า มีบทกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการทำร้ายบุคลากรทางการแพทย์ที่เกี่ยวข้องจำนวน 2 ฉบับ ได้แก่ ประมวลกฎหมายอาญาอินเดีย (Indian Penal Code 1860) และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยโรคระบาด (แก้ไขเพิ่มเติม) ค.ศ. 2020 (Epidemic Diseases (Amendment) Ordinance, 2020) ซึ่งผู้ศึกษาจะกล่าวถึงการกระทำต่อบุคลากรทางการแพทย์ตามกฎหมายฉบับต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

ประมวลกฎหมายอาญา มิได้มีการบัญญัติให้ความคุ้มครองแก่บุคลากรทางการแพทย์เป็นกรณีพิเศษ ขณะที่พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยโรคระบาด (แก้ไขเพิ่มเติม) ค.ศ. 2020 (Epidemic Diseases (Amendment) Ordinance, 2020) มาตรา 3 ให้ความหมายของบุคลากรผู้ให้บริการสาธารณสุข (Healthcare Service Personal) ที่ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายนี้ หมายถึงบุคคลที่ในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่และรับผิดชอบเกี่ยวกับโรคระบาดซึ่งอาจสัมผัสโดยตรงกับผู้ป่วย และให้หมายรวมถึง (1) ผู้ให้บริการสาธารณสุขและคลินิกของรัฐ เช่น แพทย์และพยาบาล เจ้าหน้าที่ด้านการแพทย์ และผู้ปฏิบัติงานด้านสุขภาพในชุมชน (2) บุคคลใดก็ตามที่ได้รับอำนาจตามพระราชบัญญัติว่าด้วยสาธารณสุขให้ใช้มาตรการเพื่อป้องกันการระบาดของโรคหรือการแพร่กระจายของโรค และ (3) บุคคลอื่นที่ได้รับมอบหมายจากรัฐที่เกี่ยวข้อง

¹⁵ Stephen Bilkis & Associates, “NY Penal Law § 125.26: Aggravated murder,” Retrieved April 11, 2022, from <https://criminaldefense.1800nynylaw.com/new-york-penal-law-125-26-aggravated-murder.html>

สำหรับการกระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกาย พบว่าประมวลกฎหมายอาญาอินเดีย (Indian Penal Code 1860 มาตรา 332 ได้บัญญัติความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดการบาดเจ็บโดยเจตนา มีโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันรูปี หรือทั้งจำทั้งปรับ และหากการกระทำนั้นรุนแรงขึ้นจนก่อให้เกิดอันตรายร้ายแรง ผู้กระทำการทำให้บุคคลอื่นได้รับบาดเจ็บสาหัสโดยเจตนา ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 7 ปี และปรับทั้งนี้มีการกำหนดให้การทำร้ายบุคคลใด ๆ ที่เป็นข้าราชการหรือข้าราชการอื่นเพื่อขัดขวางการปฏิบัติหน้าที่ซึ่งได้กระทำการใด ๆ หรือพยายามกระทำการในการปฏิบัติหน้าที่โดยชอบด้วยกฎหมายในฐานะข้าราชการนั้นต้องระวางโทษจำคุก ไม่เกินสามปี หรือปรับหรือทั้งจำทั้งปรับ

ขณะที่ พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยโรคระบาด (แก้ไขเพิ่มเติม) ค.ศ. 2020 (Epidemic Diseases (Amendment) Ordinance, 2020) มาตรา 5 กำหนดห้ามมิให้ผู้ใด กระทำการรุนแรงใด ๆ ต่อบุคลากรผู้ให้บริการด้านสุขภาพหรือก่อให้เกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินใด ๆ ในระหว่างการเกิดโรคระบาด โดยการกระทำความรุนแรงต่อบุคลากรผู้ให้บริการด้านสุขภาพ (Healthcare Service Person) มีโทษจำคุกตั้งแต่สามเดือนถึงห้าปีและปรับระหว่าง 50,000-200,000 รูปี มาตรา 3(a) กำหนดให้การกระทำที่รุนแรง หมายถึงการกระทำใด ๆ ที่กระทำต่อบุคลากรทางการแพทย์ที่ให้บริการด้านการดูแลสุขภาพ เช่น (1) การล่อลวงละเมิดที่ส่งผลกระทบต่อสภาพความเป็นอยู่หรือการทำงานเพื่อมิให้บุคลากรทางการแพทย์ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ (2) อันตราย ได้รับบาดเจ็บ หรือการได้รับบาดเจ็บหรือเป็นอันตรายต่อชีวิตของบุคลากรทางการแพทย์ไม่ว่าจะอยู่ในสถานพยาบาลหรือไม่ก็ตาม (3) การขัดขวางหรือเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติหน้าที่ของตนของบุคลากรทางการแพทย์ไม่ว่าจะอยู่ในสถานพยาบาลหรือไม่ก็ตาม หรือ (4) การสูญเสียหรือความเสียหายต่อทรัพย์สินหรือเอกสารของบุคลากรทางการแพทย์ นอกจากนี้ มาตรา 6 ยังมีการบัญญัติเกี่ยวกับการกระทำหรือสนับสนุนการกระทำที่รุนแรงต่อบุคลากรผู้ให้บริการด้านสุขภาพหรือสนับสนุนหรือทำให้เกิดความเสียหายหรือสูญเสียทรัพย์สินใด ๆ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน ถึงห้าปี และปรับไม่เกิน 50,000-200,000 รูปี และผู้ใดกระทำการอันรุนแรงต่อบุคลากรผู้ให้บริการด้านสุขภาพจนได้รับบาดเจ็บสาหัสตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 320 แห่งประมวลกฎหมายอาญาอินเดีย บุคคลนั้นต้องระวางโทษจำคุกไม่ต่ำกว่า 6 เดือน- 7 ปี และปรับไม่น้อยกว่า 100,000 รูปี ถึง 500,000 รูปี

สำหรับความผิดฐานฆาตกรรม ผู้เขียนพบบทบัญญัติฐานนี้ในประมวลกฎหมายอาญาอินเดีย (Indian Penal Code 1860) มาตรา 300 โดยกำหนดให้ผู้ที่มิเจตนาฆ่าผู้อื่นมีความผิดฐานฆ่าคนตายโดยเจตนา หรือผู้ใดมีเจตนาที่จะก่อให้เกิดอันตรายต่อร่างกายต่อผู้อื่นที่ผู้กระทำความผิดรู้ว่ามีแนวโน้มที่จะทำให้ผู้ที่ได้รับอันตรายถึงแก่ชีวิต หรือการกระทำโดยเจตนาที่จะทำร้ายร่างกายบุคคลอื่นและการบาดเจ็บทางร่างกายดังกล่าวเพียงพอแล้วที่โดยปกติวิสัยผู้นั้นจะถึงแก่ความตาย หรือผู้กระทำความผิดรู้ว่าการกระทำดังกล่าวมีอันตรายร้ายแรงถึงขนาดที่จะทำให้ถึงแก่ความตายหรือการบาดเจ็บทางร่างกายดังกล่าวอาจถึงแก่ชีวิตได้ ทั้งนี้ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิตและปรับ

4.3 แคนาดา

ประเทศแคนาดา มีการแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา และประมวลกฎหมายแรงงานของแคนาดา (An Act to Amend the Criminal Code and the Canada Labour Code (Bill C-3) การแก้ไขประมวลกฎหมายอาญานี้ให้ความหมายของผู้ประกอบวิชาชีพด้านสุขภาพที่ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายฉบับนี้ หมายถึงบุคคลที่มีสิทธิตามกฎหมายในการให้บริการด้านสุขภาพ

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 432.2 ได้เพิ่มบทบัญญัติเกี่ยวกับการข่มขู่ บุคลากรทางการแพทย์ โดยกำหนดให้บุคคลที่ได้กระทำโดยเจตนาที่จะก่อให้เกิดความกลัว โดยปราศจากอำนาจหน้าที่โดยชอบด้วยกฎหมาย จงใจขัดขวางหรือแทรกแซงการเข้าถึงสถานที่ให้บริการด้านสุขภาพโดยผู้เชี่ยวชาญด้านสุขภาพที่ถูกกฎหมายของบุคคลอื่นได้แก่ (1) บุคคลที่มีความประสงค์จะเข้ารับการบริการสุขภาพเพื่อขัดขวางไม่ให้พวกเขาได้รับการบริการด้านสุขภาพจากผู้ประกอบวิชาชีพด้านสุขภาพ (2) ผู้ประกอบวิชาชีพด้านสุขภาพเพื่อขัดขวางการปฏิบัติหน้าที่ หรือ (3) บุคคลที่มีหน้าที่ช่วยเหลือผู้ประกอบวิชาชีพด้านสุขภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ประกอบวิชาชีพด้านสุขภาพในการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว ทั้งนี้ ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 10 ปี

สำหรับการกระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกาย ได้บัญญัติอยู่ในมาตรา 244 – มาตรา 270.1 โดยมาตรา 269 บัญญัติไว้ว่าผู้ใดทำร้ายร่างกายบุคคลอื่นโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ผู้นั้นมีความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี หรือตามที่บัญญัติไว้ในบทสรุปโทษทางอาญาของประมวลกฎหมายอาญา นอกจากนี้ได้มีการกำหนดเกี่ยวกับการกระทำต่อเจ้าหน้าที่รักษาความสงบ (a Peace Officer) โดยการทำร้ายเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือเจ้าหน้าที่รักษาความสงบที่กำลังปฏิบัติหน้าที่หรือผู้ทำหน้าที่ช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ดังกล่าว การทำร้ายร่างกายบุคคลโดยมีเจตนาต่อต้านหรือป้องกันการเข้าจับกุมหรือกักขังตนเองหรือผู้อื่นที่ได้กระทำโดยชอบด้วยกฎหมาย มาตรา 270 กำหนดให้ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือตามที่ได้กำหนดไว้ในบทสรุปความผิดทางอาญา และหากการทำร้ายร่างกายเจ้าหน้าที่รักษาความสงบดังกล่าวด้วยอาวุธ ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 10 ปี หรือตามบทสรุปของประมวลกฎหมายอาญา นอกจากนี้ มาตรา 270.02 หากผลของการทำร้ายร่างกายทำให้เจ้าหน้าที่รักษาความสงบได้รับบาดเจ็บทำให้พิการหรือเสียโฉม ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 14 ปี

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 222 ได้บัญญัติความผิดฐานฆาตกรรมไว้ว่า การฆาตกรรมที่น่าตำหนิคือการฆาตกรรมที่ทำให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย อันหมายถึง ทำให้เสียชีวิต หรือ การทำร้ายร่างกายที่น่าจะทำให้เสียชีวิต ไม่ว่าความตายจะเกิดขึ้นหรือไม่ หรือบุคคลที่ทำให้ผู้อื่นเสียชีวิต โดยการทำร้ายร่างกายโดยรู้ว่าจะทำให้ถึงแก่ความตาย หรือโดยผิดพลาดเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย ทั้งที่มีได้มีเจตนาทำร้ายร่างกายบุคคลนั้นจนเป็นเหตุให้เสียชีวิตหรือบุคคลกระทำการใด ๆ โดยรู้ว่ามีแนวโน้มทำให้ถึงแก่ชีวิตอันมิชอบด้วยกฎหมาย และการกระทำนั้นเป็นเหตุให้บุคคลถึงแก่ความตาย แม้ปรารถนาที่จะให้การกระทำของตนเกิดผลโดยไม่ให้ถึงแก่ความตายหรือทำร้ายร่างกายบุคคลใด ๆ ขณะเดียวกัน มาตรา 270.01 มีการบัญญัติการกระทำต่อบุคคลบางประเภทไว้เป็นการเฉพาะ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่รักษาความสงบ ได้แก่ (1) เจ้าหน้าที่ตำรวจทุกประเภท

นายอำเภอและรองนายอำเภอหรือบุคคลอื่นซึ่งมีหน้าที่รักษาและคงไว้ซึ่งความสงบสุขของประชาชนในขณะปฏิบัติหน้าที่ (2) ผู้คุม รองผู้คุม ผู้ฝึกสอน หรือเจ้าหน้าที่อื่นหรือลูกจ้างประจำของเรือนจำในขณะปฏิบัติหน้าที่ (3) บุคคลที่ทำงานในเรือนจำที่ได้รับอนุญาตจากเจ้าหน้าที่เรือนจำและดำเนินการในระหว่างการทำงานของเขานในเรือนจำ

ทั้งนี้ ได้มีการบัญญัติความผิดฐานฆาตกรรมออกเป็น 2 ระดับ ได้แก่ การฆาตกรรมระดับแรก เมื่อมีการตายเกิดขึ้นจากการกระทำหรือพยายามกระทำความผิดดังต่อไปนี้ เมื่อเป็นการฆาตกรรมเจ้าหน้าที่รักษาความสงบ เมื่อการฆ่าเกิดขึ้นในขณะที่มีการจี้เครื่องบิน การล่องละเมิดทางเพศ การล่องละเมิดทางเพศด้วยอาวุธ การข่มขู่บุคคลที่สาม การทำร้ายร่างกาย การล่องละเมิดทางเพศที่รุนแรง การลักพาตัวและกักขังหน่วงเหนี่ยว หรือการจับตัวประกันตามมาตรา 231 (5) เมื่อมีการวางแผน และมีเจนาฆ่าตามมาตรา 231 (6) เมื่อเป็นการฆ่าที่เกี่ยวข้องกับการก่อการร้าย เมื่อการตายเกิดขึ้นอันสืบเนื่องมาจากการกระทำขององค์กรอาชญากรรม ตามมาตรา 231(6.1) ความผิดฐานฆาตกรรมที่ไม่ได้จัดอยู่ในระดับแรกดังที่กล่าวมาแล้ว ให้ถือว่าเป็นการกระทำความผิดฐานฆาตกรรมระดับที่สอง ตามมาตรา 231(7)

5. วิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดเหตุฉกรรจ์สำหรับความผิดต่อชีวิตและร่างกายที่กระทำต่อบุคลากรทางการแพทย์

1) การนิยามความหมายของบุคลากรทางการแพทย์

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 1 (16) ให้ความหมายของเจ้าพนักงาน หมายความว่า “บุคคลซึ่งกฎหมายบัญญัติว่าเป็นเจ้าพนักงานหรือได้รับแต่งตั้งตามกฎหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ราชการ ไม่ว่าจะเป็นประจำหรือครั้งคราว และไม่ว่าจะได้รับค่าตอบแทนหรือไม่” จากบทบัญญัติข้างต้น หมายความว่าบุคลากรทางการแพทย์ที่เป็นเจ้าพนักงานนั้นได้แก่ บุคลากรทางการแพทย์ที่เป็นข้าราชการในสังกัดของกระทรวงสาธารณสุข เช่น บุคลากรทางการแพทย์ในโรงพยาบาลจังหวัด และโรงพยาบาลชุมชนทั่วประเทศเท่านั้น มิได้รวมถึงบุคลากรทางการแพทย์ในสังกัดโรงพยาบาลเอกชน บุคลากรทางการแพทย์ในสังกัดโรงพยาบาลสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ซึ่งออกจากระบบราชการแล้ว และบุคลากรทางการแพทย์ในสังกัดโรงพยาบาลสังกัดมูลนิธิต่าง ๆ ทั้งที่บุคลากรทางการแพทย์เหล่านี้ ปฏิบัติหน้าที่ในลักษณะเดียวกันและมีความเสี่ยงต่อความรุนแรงที่จะเกิดขึ้นในโรงพยาบาลมากเท่า ๆ กัน

ดังนั้น เมื่อมีแนวคิดที่จะคุ้มครองบุคลากรทางการแพทย์ในกฎหมายอาญา โดยมีผลทำให้ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษหนักขึ้น จึงควรกำหนดขอบเขตความหมายของถ้อยคำว่า “บุคลากรทางการแพทย์” ให้ชัดเจน ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาแนวทางการบัญญัติกฎหมายของแต่ละประเทศอันได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา สาธารณรัฐอินเดีย และแคนาดา ซึ่งมีการบัญญัติให้การคุ้มครองแก่บุคลากรทางการแพทย์นั้นพบว่า แต่ละประเทศมีเจตนารมณ์ในการบัญญัติกฎหมายแตกต่างกัน และมีการจำกัดขอบเขตของบุคลากรทางการแพทย์ที่ได้รับการคุ้มครองแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับสภาพปัญหาการกระทำรุนแรงต่อบุคลากรทางการแพทย์ภายในประเทศ สำหรับประเทศไทย การทำร้ายร่างกายและการฆ่าบุคลากรทางการแพทย์ในขณะปฏิบัติหน้าที่นั้น เกิดขึ้นในภาวะการแพทย์ฉุกเฉิน

ลักษณะเดียวกับประเทศสหรัฐอเมริกา ดังนั้น ผู้เขียนจึงเห็นว่า ในการบัญญัติขอบเขตของบุคลากรทางการแพทย์ ที่ควรให้การคุ้มครอง จึงควรนำบทบัญญัติของกฎหมายประเทศอเมริกามาใช้เป็นแนวทาง

2) การกำหนดเหตุการณ์ตามมาตรา 289 ในความผิดฐานทำร้ายร่างกายและฆ่าผู้อื่น

ประมวลกฎหมายอาญาของประเทศไทย ได้บัญญัติเกี่ยวกับความผิดฐานฆ่าคนตายไว้ในมาตรา 288 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งหากได้มีการกระทำในลักษณะโดยเจตนาให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย ผู้กระทำต้องระวางโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่ 15-20 ปี แต่หากได้กระทำในลักษณะหนึ่งลักษณะใดตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 289 (2) การฆ่าเจ้าพนักงาน ซึ่งกระทำการตามหน้าที่ หรือเพราะเหตุที่จะกระทำหรือได้กระทำการตามหน้าที่ผู้กระทำความผิดต้องโทษประหารชีวิต ขณะเดียวกัน ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 295 ได้บัญญัติให้การทำร้ายผู้อื่น จนเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายและจิตใจของผู้อื่นนั้น เป็นความผิดฐานทำร้ายร่างกาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และหากการกระทำความผิดนั้นมีลักษณะประการหนึ่งประการใด ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 289 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

เห็นได้ว่า บทบัญญัติทั้งความผิดฐานทำร้ายร่างกายและความผิดฐานฆ่าคนตายตามมาตรา 288 และการกระทำความผิดฐานทำร้ายผู้อื่น กำหนดให้นำเหตุการณ์ตามมาตรา 289 มาบังคับใช้ ซึ่งทำให้ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษสูงขึ้น อย่างไรก็ตาม มาตรา 289 มิได้กำหนดให้การกระทำต่อบุคลากรทางการแพทย์เป็นเหตุการณ์ แต่หากบุคลากรทางการแพทย์ดังกล่าว เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับแต่งตั้งตามกฎหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ราชการ ไม่ว่าจะเป็นประจำหรือครั้งคราว และไม่ได้รับค่าตอบแทนหรือไม่ ผู้กระทำความผิดต้องได้รับโทษสูงขึ้น ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 289 (2) ทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันในการให้ความคุ้มครองตามกฎหมายระหว่างบุคลากรทางการแพทย์ที่เป็นข้าราชการและปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐ กับบุคลากรทางการแพทย์ที่ปฏิบัติหน้าที่ในสังกัดเอกชนและมูลนิธิต่าง ๆ ทั้งที่ความเสี่ยงที่จะพบกับการใช้ความรุนแรงเท่ากัน ผู้เขียนจึงเห็นว่า ควรมีการปรับปรุงบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายอาญา โดยกำหนดให้การกระทำต่อบุคลากรทางการแพทย์ ให้เป็นเหตุการณ์ ตามมาตรา 289 เพื่อให้การคุ้มครองแก่บุคลากรทางการแพทย์อย่างเท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะสังกัดหน่วยงานของรัฐหรือของเอกชน โดยกำหนดให้ผู้กระทำความผิดต้องได้รับโทษหนักขึ้น

3) เหตุผลและความจำเป็นของการกำหนดบทลงโทษสำหรับการกระทำความผิดต่อบุคลากรทางการแพทย์

บุคลากรทางการแพทย์ เป็นบุคคลที่ทำงานด้านการสาธารณสุข มีหน้าที่ในการดูแลรักษาผู้เจ็บป่วย ซึ่งแต่ละวันมีอยู่เป็นจำนวนมาก ต้องเผชิญกับอารมณ์ของผู้ป่วยและญาติบ่อยครั้ง นำมาซึ่งการใช้ความรุนแรงที่กระทำต่อบุคลากรทางการแพทย์จนเป็นเหตุให้ได้รับบาดเจ็บและเสียชีวิต ซึ่งหากไม่มีการกำหนดมาตรการใด เช่นการกำหนดโทษทางอาญาสำหรับผู้ที่กระทำความรุนแรงต่อบุคลากรทางการแพทย์ให้ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษเพิ่มขึ้น ก็จะส่งผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชนอย่างร้ายแรง เนื่องจากบุคลากรทางการแพทย์ก็จะไม่กล้าประกอบวิชาชีพดังกล่าว ทำให้สถานพยาบาลต่าง ๆ ขาดแคลนบุคลากรทางการแพทย์เพื่อการปฏิบัติงาน กระทบต่อระบบสาธารณสุขของประเทศตามมา อีกทั้งไม่มีวิธีการอื่นใดที่จะสามารถหยุดยั้ง

การกระทำความผิดดังกล่าวได้ นอกเหนือไปจากการเพิ่มโทษให้ผู้กระทำต่อชีวิตและร่างกายของบุคคลากรทางการแพทย์ต้องระวางโทษเพิ่มขึ้น

ปัญหาการทำร้ายบุคคลากรทางการแพทย์ในประเทศไทย สภาพปัญหาใกล้เคียงกับประเทศสหรัฐอเมริกา กล่าวคือความรุนแรงที่ผู้ป่วยและญาติได้กระทำต่อบุคลากรทางการแพทย์นั้น สืบเนื่องมาจากความไม่พอใจการปฏิบัติหน้าที่ของแพทย์ในภาวะปกติทั่วไปที่สามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ไม่เพียงแต่ช่วงการระบาดของโรคติดต่อเท่านั้น ซึ่งแตกต่างจากสาธารณรัฐอินเดียและแคนาดา ซึ่งเห็นว่า การใช้ความรุนแรงต่อบุคลากรทางการแพทย์มีสาเหตุมาจากการแพร่ระบาดของโรคติดต่อร้ายแรงจากไวรัสโคโรนา-2019 ผู้เขียนจึงเห็นว่า จึงควรให้ความคุ้มครองแก่บุคลากรทางการแพทย์ของไทย ในลักษณะเดียวกับกฎหมายของสหรัฐอเมริกา โดยการบัญญัติให้การกระทำต่อบุคลากรทางการแพทย์ เป็นเหตุเพิ่มโทษประการหนึ่งตามมาตรา 289 เพื่อให้ความคุ้มครองแก่บุคลากรทางการแพทย์อย่างเท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะเป็นการปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนก็ตาม

6. ข้อเสนอแนะ

บุคลากรทางการแพทย์ เป็นบุคคลที่มีความสำคัญในแง่ของการรักษาร่างกายและชีวิตของผู้บาดเจ็บและเจ็บป่วย ในบางสถานการณ์บุคลากรทางการแพทย์ต้องเผชิญหน้ากับการใช้ความรุนแรง เช่น บุคลากรทางการแพทย์ที่ทำงานด้านการแพทย์ฉุกเฉิน ซึ่งต้องเข้าไปให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ที่ได้รับบาดเจ็บ ท่ามกลางสถานการณ์ความขัดแย้ง เพื่อนำคนเจ็บออกมาส่งโรงพยาบาลให้ทันต่อเวลา ก่อนจะได้รับอันตรายถึงแก่ชีวิต โดยเฉพาะในสถานการณ์การทะเลาะวิวาทของบุคคลสองกลุ่ม ซึ่งมักเกิดขึ้นเสมอ และหลายครั้งที่กลุ่มบุคคลเหล่านี้ได้ก่อเหตุทะเลาะวิวาทในสถานพยาบาลโดยไม่คำนึงถึงความปลอดภัยของบุคคลอื่น โดยเฉพาะบุคลากรทางการแพทย์ที่กำลังปฏิบัติหน้าที่อยู่ในขณะนั้น จากความเป็นมาดังกล่าวผู้เขียนจึงขอเสนอแนะให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา ดังต่อไปนี้

(1) ผู้เขียนขอเสนอให้มีการแก้ไขเพิ่มเติม ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 289 โดยเพิ่มอนุ (8) ใช้ถ้อยคำต่อไปนี้

(8) ฆ่าบุคลากรทางการแพทย์ซึ่งได้ปฏิบัติหน้าที่หรือเพราะเหตุที่ได้ปฏิบัติหน้าที่ทางการแพทย์ นอกจากนี้ ผู้เขียนขอเสนอให้เพิ่มเติมมาตรา 289 วรรคท้าย โดยใช้ถ้อยคำต่อไปนี้

บุคลากรทางการแพทย์หมายถึง (1) แพทย์วิชาชีพ พยาบาลวิชาชีพ ผู้ช่วยพยาบาล และเจ้าหน้าที่ทางการแพทย์อื่นซึ่งได้ปฏิบัติหน้าที่การแพทย์ฉุกเฉินในสถานพยาบาลทุกประเภท (2) แพทย์วิชาชีพ พยาบาลวิชาชีพ เจ้าหน้าที่ทางการแพทย์ และเจ้าหน้าที่อื่นซึ่งประจำรพพยาบาลของสถานพยาบาลซึ่งปฏิบัติการแพทย์ฉุกเฉินนอกสถานพยาบาล หรือประจำร่วมนปฏิบัติการฉุกเฉินขึ้นทะเบียน

ทั้งนี้ บทบัญญัติมาตรา 289 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ยังเป็นเหตุฉกรรจ์ที่ทำให้ ผู้กระทำความผิดฐานทำร้ายผู้อื่นตามมาตรา 295 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ผู้กระทำต้องได้รับโทษหนักขึ้นด้วย การแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติดังกล่าว จึงส่งผลทำให้การคุ้มครองแก่บุคลากรทางการแพทย์ เฉพาะที่ปฏิบัติงานทางการแพทย์

ฉุกเฉินทั้งในสถานพยาบาลและนอกสถานพยาบาล และให้รวมถึงเจ้าหน้าที่ในสังกัดเอกชนใด ๆ ที่ร่วมปฏิบัติการการแพทย์ฉุกเฉินด้วยเป็นมาตรฐานเดียวกัน โดยกำหนดให้การทำร้ายร่างกายหรือการฆ่าบุคลากรทางการแพทย์ตามคำนิยามข้างต้นเป็นเหตุฉกรรจ์ที่ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษเพิ่มขึ้น

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

คณิต ณ นคร. กฎหมายอาญา ภาคความผิด. พิมพ์ครั้งที่ 11 แก้ไขเพิ่มเติม. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2559.

ผู้จัดการออนไลน์. “มือฆ่า 5 ศพ รับยิงแค้นบุรุษพยาบาล ส่วนอีก 4 ศพ โอดระอา เพื่อนเขมรเป็นคนยิง.”

<https://mgronline.com/local/detail/9550000026259>, 2 มกราคม 2565.

ผู้จัดการออนไลน์. “มือดีปาหินใส่รพพยาบาล จนท.ตัดพ้อ คนเสื่อมได้ถึงเพียงนี้หรือ เปรียบโจรยังไม่ทำร้าย

แพทย์.” <https://mgronline.com/online/section/detail/9630000074660>, 2 มกราคม 2565.

พลิน ชรัตน์. “คดีทางการแพทย์.” <https://www.tm.mahidol.ac.th/legal/sites/default/files/26.pdf>,

12 กุมภาพันธ์ 2565.

สำนักข่าวพีพีทีวี. “เปิดภาพนาทีที่ แก๊งโจรสลัดฆ่า บุกห้องฉุกเฉินต๋อย “พญ.-พยาบาล รพ.วิภาวดี”

<https://www.pptvhd36.com/news/ประเด็นร้อน/129781>, 2 มกราคม 2565.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. “บุคลากรในโรงพยาบาล/สถานพยาบาล.” <http://service.nso.go.th/nso/knowledge/knowledge09/hospital.pdf>,

12 กุมภาพันธ์ 2565.

เสกฐวุฒิ ต่างท้วม. “เหตุฉกรรจ์ในความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนาเนื่องจากความเกลียดชังทาง ศาสนา.”

วารสารรัชต์ภาคย์, ปีที่ 14, ฉบับที่ 35 กรกฎาคม-สิงหาคม 2565.

เสาวนีย์ แก้วจุลกาญจน์. “หลักกฎหมายระหว่างประเทศกับการห้ามใช้ “โรงพยาบาล” เป็นเป้าของการสู้รบ.”

<https://mgronline.com/south/detail/9590000029780>, 2 มกราคม 2565.

อภิวัฒน์ สุดสาว. “การกำหนดโทษอาญาตามบทบัญญัติมาตรา 77 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย.”

วารสารจุลนิติ, มีนาคม-เมษายน 2561.

อัจฉริยา ชูตินันท์. การกำหนดเหตุฉกรรจ์เกี่ยวกับการกระทำความผิดที่ใช้วิธีการที่ร้ายแรงและเป็นอันตรายกว่าการทำ

ร้ายร่างกายผู้อื่นกรณีธรรมดาให้ต้องระวางโทษหนักขึ้น. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธุรกิจ

บัณฑิตย, 2564.

อัจฉริยา ชูตินันท์. อาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2563.

ภาษาต่างประเทศ

Law Insider. “Non-Medical Personnel definition.” <https://www.lawinsider.com/dictionary/non-medical-personnel>, February 2, 2022.

O’Connell Aronowitz. “Felonies vs. Misdemeanors in New York.” <https://www.oalaw.com/blog/criminal-defense/felonies-vs-misdemeanors-in-new-york/>, April 11, 2022.

Stephen Bilkis & Associates. “NY Penal Law § 125.26: Aggravated murder,” <https://criminaldefense.1800nynylaw.com/new-york-penal-law-125-26-aggravated-murder.html>, April 11, 2022.

Stephen Bilkis. “Defenses to an assault charge,” <https://criminaldefense.1800nynylaw.com/new-york-assault-in-the-second-degree.html>, April 11, 2022.